

ŞƏFIQƏ AĞAYEVA

QƏRİBƏ RƏSSAM

QƏRİBƏ RƏSSAM

Leyla tikiş tikməyi xoşlayırdı. Onun yaşıl, qırmızı, göy, sarı rəngli sapları vardı. Həmişə anası ilə bağa gəzməyə gedəndə iynə, sap və bir parça ağ aparıb, əl işi ilə məşğul olardı...

Havalar bərk soyumuşdu. Leyla parça czərində öz yolkasının, yolkadan asılmış oyuncaqların şəkillərini tikməyə başlamışdı. Amma Şaxta babanı görmədiyindən önu olduğu kimi çəkə bilmirdi. Bir dəfə Leyla anasından soruşdu:

— Ay ana, bəs Şaxta baba nə vaxt gələcək?

Leylanın anası pəncərədən bayıra baxıb dedi:

— Hava dolub. Ya bu axşam, ya da sabah gələr.

Leyla ertəsi gün səhər tezdən durdu ki, görsün Şaxta baba gəlib, ya yox? Birdən pəncərəyə baxıb. gördüyünə məəttəl qaldı. Pəncərə

şüşələrinin üstündə kim isə elə bil gümüşü saplarla qarlı yolka budaqlarının şəklin çəkmişdi. Elə qəşəng idi ki, adam baxdıqca baxmaq istəyirdi.

Leyla tez anasını səslədi:

— Ana, ay ana! Şüşələrimizə bu şəkilləri kim çəkib?

Leylanın anası pəncərəyə baxıb gülümsündü:

— Hə, qızım, bunları Şaxta baba çəkib.

— Deməli, Şaxta baba gəlib, hə?

— Gəlib, qızım, gəlib. Sabah yolka şənliyinə gedib, onu orada görəcəksən

Leyla şüşə üzərindəki naxışlara bir xeyli baxdı:

— Şaxta baba nə qəribə rəssam imiş. Gör bir nə yaxşı şəkillər çəkib. Mən də onun kimi çəkəcəyəm.

Balaca Leyla iynə-sapını götürüb ağ parça üzərində gümüşü rəng saplarla yolka budaqlarının və budaqdakı oyuncaqların şəklini tikməyə başladı.

O, işləyə-işləyə hərdən gözaltı pəncərəyə tərəf baxırdı...

Bir gün Tahir yelləncəkdə yellənirkən birdən gözləri qonşu həyətdən xalasıgilə tərəf əyilmiş armud ağacı budaqlarına sataşdı. Sapsarı armudlar uzaqdan adamı çağırır elə bil deyirdi; „Gəl mənə də!” Tahirin gözü armudlarda qaldı. Xalasının həyatında meyvə çox idi. Amma belə gözəl armud yox idi. Armudlardan bir neçəsini dərmək fikri bir dəqiqə belə onun zəşından çıxmırdı. O, fikirləşirdi ki, indi uşaqlarla armudu daşlasa hayküy düşəcək, qonşu səsə gəlib əhvalatdan xəbər tutacaqdır. Sonra da kəndin içində Tahirin adı qalacaq „Armud oğrusu” Yaxşısı budur ki, bu iş sonraya qalsın.

— Səhəri Tahir uşaqlar dan xəlvət bir qarğı tapdı. Ucunu haça kimi aralayıb arasına ağac keçirtdi, beləliklə qarmaq əmələ gəldi. İndi armudları burub bir- bir üzmək olardı.

Tahir uşaqlar evdə olmadığı vaxt qarğını götürüb həyətə cumdu. Armudlar o qədər yetişmişdi ki, onlara toxunan kimi özləri gumbultu ilə yerə düşürdü.

Tahir qoynunu armudla doldurdu. Bu vaxt darvaza döyüldü.

O, qapıya yaxınlaşıb soruşdu:

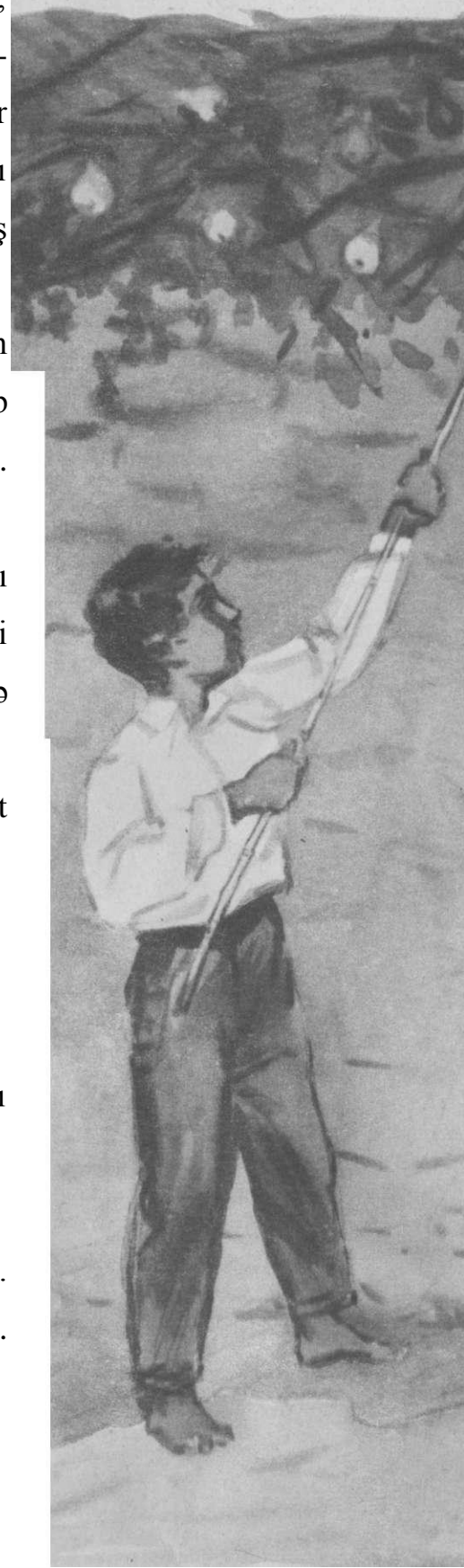
— Kimsən?

— Mənəm, bala, qapını aç!

Tahir qapını açdıqda qonşuları Murad babanı gördü.

Murad baba Tahiri görcək dedi:

— Bala, dünən bağdan armud dərmışdim. Dedim uşaq şəhərdən gəlib bir az aparım, yesin. Apar ver anana.

Tahir qıpqırmızı qızardı. Qoynundakı armudlar elə bil ki, od olub bədənini yandırdı. Tahir indi öz hərəkətindən elə peşman olmuşdu və özünü elə itirmişdi ki, hətta əlini

uzadıb səbəti aldıqda babaya sağ ol demək belə yadına düşmədi. O, qapını örtdükdən sonra tez birtərəfə çəkilib qoynundakı armudları yerə boşaltdı...

ALAQ

Anası Zərifəni evdə qoyub işə getmişdi. Oyuncaqları ilə oynamaq Zərifəni darıxdırdı. Həyətə çıxdı ki, qonşu uşaqlarından birini çağırıb onunla oynasın. Həyətdə heç kəs yox idi. O, ayağını bir kötüyün üstünə qoyub o biri həyətə boylandı. Qonşuları Sona xala göyərti ləklərinin alağını təmizləyirdi. Oğlu Rasim də ona kömək edirdi. Ləkdən nə işə bir-bir çəkib kənara atırdı.

Zərifə onu səsləyib dedi:

— Rasim, gəl bizə oynayaq.

Rasim Zərifəyə baxıb dedi:

—İşim var, görmürsən anama kömək edirəm?

Zərifənin ağına qəribə bir fikir gəldi. O, öz-özünə dedi: „Hə, lap yaxşı oldu, indi mən də ləklərimizi təmizləyəm, anam işdən gələr; görüb sevinər". Zərifə işə başladı. O, ləkdəki göyərtiləri bir-bir çəkib atdı. Bir azdan lək tərtəmiz oldu. Zərifə sevinirdi. O, anasının gəlməsini səbirsizliklə gözləyirdi. Bəs necə! İndicə qapı açılacaq, anası həyəətə girəcək, gülə-gülə qızına deyəcəkdir:

— Afərin qızım, nə yaxşı iş görmüsən. Sənin kimi köməkçim var, daha mənim nə dərdim!

Zərifənin anası işdən gəldi. Gözü həyətdəki ləkə sataşan kimi qanı qaraldı. Acıqlı-acıqlı dedi:

— Zərifə, bu nədir? Vəzəriləri kim yolub? Vay səni, bizi göyərtisiz qoyub.

Zərifə anasının acıqlandığını görüb doluxsundu, gözləri yaşardı. Bilmədi anasına nə desin.

Ancaq anası deyəsən əhvalatı başa düşmüşdü. O, Zərifəni bağına basıb gülə-gülə dedi:

— Zərər yoxdur, qızım, bikeflənmə, mən əlaq etməyi sənə öyrədərəm.

İndi Zərifə əlaq eləməyi öyrənmişdi. O, artıq əlaq otlarını göyərtidən ayıra bilirdi. Ancaq birinci dəfə əlaq etdiyi yadına düşəndə gülməkdən özünü saxlaya bilmirdi.

ANA SƏRÇƏ

Naibənin babası axşamdan tapşırılmışdı ki, buğdadan, darıdan yuyub təmizləsinlər, aparıb dəyirmanda üyüdəcəkdir. Ona görə də Hürü nənə dəni yuyub, qurutmaq üçün palazın üstünə sərmışdi. O, balaca nəvəsi Naibənin də əlinə bir çubuq verib demişdi ki, toyuq-cücəni yaxına buraxma!

Naibə gah buğdaları bir yerə yığıb tərə düzəldir, gah da bu ovcundan o ovcuna tökərək, öz-özünə dəyirman- dəyirman oynayır. Birdən qızın qulağına cik-cik səsi gəldi.

— Cik... cik... cik...

— Kiş!.. Kiş!..—deyə Naibə dönüb səş gələn tərəfə baxdı. Bu dəfə dənə tərəf gələn toyuq deyildi. O, palazın yanında bir sərçə gördü. Naibə nə qədər kiş-kiş deyib onu qovdusa da, sərçə getmədi.

Uçub bir az kənara qondu. Görünür o necə olursa-olsun dən aparmamış getməyəcəkdi. Naibənin quşa yazığı gəldi. Onu çağırmağa başladı:

— Cü-cü-cü-cü... cü-cü...

Sərçə pırıltı ilə palazın üstünə qondu. Dənə bir-iki dimdik vurandan sonra uçub getdi.

Naibə quşdan gözlərini çəkmirdi. Sərçə uçub düz daxmanın üstündəki dirəyə qondu. Dirəyin üstündəki küləşin arasında bir yuva görünürdü. Çox keçmədən iki-üç bala sərçə yuvadan başlarını çıxararaq dimdiklərini analarına tərəf uzadıb cıkgıldəşdilər. Ana sərçə onların hərəsinin ağzına bir-iki dən qoydu, sonra yenə pırr eləyib uçdu.

O, beləcə bir neçə dəfə qanad açıb gəldi, sonra yuvasına qayıtdı. Elə ki, balalarını yedizdirib doyurdu, uçub həyətdəki tut ağacının budağına qondu. Dimdiyini ağaca sürtdü. Sonra qanadını çalıb ayağının birini yana uzatdı və şən bir səslə cikgildədi.

Naibə gördü ki, bayaq özünü ora-bura çırpan, dən üçün vurnuxan sərçə indi rahat olmuşdur. Görünür ətcə balalarını yedizdirib doyurduqdan sonra bu balaca quşun da ana ürəyi rahatlıq tapmışdı...

TAHİR

Tahir anası ilə kəndə, xalasıgilə qonaq gəlmişdi. Kəndin çox gözəl vaxtı idi. Xüsusən yay fəslı olduğundan çiçəklərin ətri, quşların çəh-çəhi adamı heyran edirdi. Ağacların budaqları meyvələrin ağırlığından əyilib az qala yerə dəyirdi.

Tahir xalası uşaqları ilə bağda meyvə dərir, çaya çimməyə gedir, rənkbərəng kəpənəklər tuturdu. Tahir uzun bir kəndir tapıb özü üçün yelləncək də qurmuşdu.

QƏRƏNFİL

Bahar təzəcə girmişdi. Haşım baba evlərinin dalındakı bağçada yer belləyir, lək qayıırırdı.

Rəhim babasına yanaşıb soruşdu:

— Baba, ay baba, sən buranı niyə qazırsan?

Haşım baba nəvəsinin başını sığallayıb mehriban-mehriban dedi:

— Burada səninçün qəşəng, ətirli çiçəklər əkəcəyəm, Rəhim.

— Babacan, hansı çiçəklərdən?

— Nərgiz, qərənfil, gülsabah, sənün ürəyin hansından istəsə ondan.

— Baba, nə olar, qoy mən də əkim də.

— Sən hələ balacasan, bacarmazsan, qoy mən əkim, sən də axşamdan-axşama suçiləyənini gətirib ləklərimizi suvararsan ki, çiçəklərin tez açsın.

Rəhim qonşuları Zeynəb xalanın qızı Lalə ilə çox dost idi. O, indi də Lalə ilə birlikdə ləklərə qulluq etmək istədi. Ona görə də babasına dedi:

— Baba qoyarsan Lalə də mənimlə ləklərə qulluq eləsin?

— Əlbəttə.

Baba çiçək ləklərini düzəldib qurtarandan sonra onların hərəsini uşaqların birinə tapşırdı. O gündən etibarən uşaqlar hər axşamçağı suçiləyənlərini arxdan doldurub ləklərini suvarırdılar.

Rəhim ləklərinə çox yaxşı qulluq edirdi. Ona görə də onun çiçəkləri tez boy atmış və düymələnmişdi. Amma Lalə tənbellik edirdi. Bəzən ləkini suvarmaq heç yadına da düşmürdü.

Bir gün Lalə oyuncaqlarını Rəhimgilin həyətidəki böyük qoz ağacının altına töküb evcik düzəldirdi.

Rəhim ona kömək etmək istədikdə Lalə dedi:

— Rəhim, evciyi mən düzəldərəm. Sən get sap, bir də kibrit qutusu gətir. Telefon çək. Elə ki, telefon çəkdin, evinizə gedib mənimlə telefonla danışarsan.

Rəhim razı oldu.

O, sap və kibrit qutuları gətirib telefon düzəltməyə başladı. Lalə də qəşəng bir evcik qurdu. O, istədi ki, bağı da olsun. Söyüd ağacından bir neçə şax qırıb evciyinin ətrafına sancdı. İndi çiçəkləri çatmırdı. Birdən Lalə nəyi isə xatırlayıb dedi:

— Rəhim, sən evimizə bax, mən bu saatca gəlirəm.

Lalə bağçaya getdi, Rəhimin ləkindən təzəcə açılmış qərənfilləri qoparıb qucağına yığdı.

Elə bağdan çıxmaq istəyəndə Haşım babaya rast gəldi.

— Lalə, qızım, bu qərənfilləri niyə yolmusan?

—Evciyimə qoyacağam. Axı mən qoz ağacının dibində təzə ev tikmişəm, istəyirəm çiçəyim də olsun.

— Qızım, adam ev tikəndə çiçəkləri xarab edər?

— Niyə xarab olur, baba, mən neynəmişəm ki?

— Daha neynəyəçəksən. Çiçəkləri kökündən yolub çıxarmısan. Bir bax, düymələrin çoxu hələ açılmayıb. Bir də adam yoldaşının zəhmətini korlamaz.

— Babacan, bilməmişəm... bağışla... bir də eləmərəm. Lalə başını aşağı saldı. Daha evcik qurduqları yerə qayıtmadı. O, utandığından indi heç Rəhimin də üzünə baxa bilməzdi...

RƏSSAMI K. DAVUD

AĞAYEVA ŞƏFİQƏ ƏLİ QIZI

Redaktoru Gülşən Həsənzadə. Bədii redaktoru Y. Ağayev.

Texniki redaktoru V. Avadeyeva. Korrektorlu L. Balayeva.

Çapa imzalanmış 29/IX 1960-cı il. Formatı 60x92 ç.v. Hesab-nəşr v. 2. Tirajı

10000. Sifariş 205. Uşaqgəncnəşr. Bakı, Fioletov küçəsi, 8.

Azərbaycan SSR Mədəniyyət Nazirliyinin 26 Komissar adına mətbəəsi, Bakı, Əli

Bayramov küçəsi, 3.